

ECONOMII ÎN GOSPODĂRIREA TEATRELOR

Perspectivile deschise de Plenara C.C. al P.M.R. din 3—5 decembrie au stimulat gândirea și priceperea oamenilor de teatru, care s-au alăturat elanului general de înfăptuire — în indici cât mai grăitori — a planului de stat pe anul 1960.

Dacă în anii trecuți au existat sporadic unele preocupări pentru reducerea exceselor de cheltuieli, anul acesta măsurile pentru reducerea cheltuielilor au căpătat și în teatre un caracter general. Specialiștii din acest domeniu — actori, regizori, pictori-scenografi — care pînă mai anii trecuți își exercitau profesiunea neglijînd și chiar subestimînd factorul economic, în clipa de față, conștienți de importanța pe care acesta o are în viața instituției din care fac parte, încearcă să-l înțeleagă în mod cât mai cuprinzător și, mai ales, să-l respecte. Efortul oamenilor de teatru pentru realizarea unei asemenea producții artistice care să permită sporirea veniturilor instituției și — în timp — renunțarea în bună măsură la subvenția de stat, cîștigarea unei independențe economice, a devenit vizibil. Față de anul trecut, cînd mai toate instituțiile teatrale au realizat venituri reduse în raport cu cheltuielile, anul acesta, datorită unui repertoriu mai interesant și unor spectacole valoroase, care au atras un public numeros, în urma unor măsuri organizatorice inspirate, situația a început să se îmbunătățească. În luna ianuarie, de pildă, la unele teatre din București toți indicii de plan nu numai că au fost realizați, dar și depășiți. La Teatrul Național „I. L. Caragiale“, față de 78 de spectacole planificate, s-au realizat 92; față de 40.040 de spectatori, aceste spectacole au fost vizionate de 47.317 spectatori, ceea ce a făcut ca încasările să sporească cu aproape 50.000 lei.

Teatrul Tineretului, care în anul 1959 rămăsese sub planul prevăzut, la indicii de spectatori și încasări, anul acesta în luna ianuarie — în urma eforturilor depuse — a obținut ca la cele 14 spectacole realizate peste plan, cifra de spectatori să sporească cu 7.218, realizîndu-se un spor de venit de aproape 38.000 lei. Socotim că asemenea rezultate pot da certitudinea desfășurării în acest an a unei activități teatrale care, sub raport economic, va determina în viața acestor instituții un echilibru bugetar fără precedent.

Unul din factorii care au contribuit anii trecuți la nașterea de dificultăți bugetare în unele instituții teatrale l-a constituit excesul de cheltuieli la montarea unor spectacole. La Teatrul Tineretului, de exemplu, cu suma cheltuită în anul 1952 pentru montarea unui singur spectacol — *Sinziana și Pepelea* —, în 1957 s-au montat nu mai puțin de 12 piese; la Teatrul Municipal, cu suma cheltuită în anul 1955 pentru spectacolul *Horia*, care nu s-a jucat decît de vreo șase ori, în stagiunea 1958/59 s-au montat opt piese.

În această stagiune, absolut toate spectacolele în premieră ale teatrelor din București s-au realizat cu cheltuieli relativ reduse. Important de reținut e faptul că toate spectacolele din această stagiune au fost montate sub valoarea devizurilor estimative. Procentul de 15—50% care cuprinde valoarea economiilor realizate la montările spectacolelor din această stagiune, în raport cu devizul inițial, este cu atît mai valoros, cu cît înseși devizele inițiale la fiecare din aceste spectacole au fost alcătuite la sume restrînse. Ar fi greșit, însă, dacă am aprecia realizarea acestor economii în mod mecanic, în sine. Valoarea acestor economii nu se poate aprecia decît raportată la calitatea spectacolelor. Din acest punct de vedere, putem spune că la cele mai multe din spectacolele stagiunii actuale, economiile realizate la montări nu au afectat calitatea artistică a spectacolelor. Dimpotrivă, putem da cîteva exemple de spectacole realizate cu economie și care, din punct de vedere artistic, au constituit adevărate succese ale stagiunii.

Printre acestea se pot înscrie, în primul rînd, *Brigada I-a de Cavalerie, Scurtă convorbire* (Teatrul „C. Nottara“), *A treia, patetica* (Teatrul Național „I. L. Caragiale“), *Aristocrații* (Teatrul Muncitoresc C.F.R.).

Faptul că aceste spectacole s-au realizat sub valoarea devizelor estimative se datorește ingeniozității creatorilor, pictorilor-scenografi și mai ales regizorilor, care pentru reliefaarea conținutului acestor piese de largă desfășurare scenică, cu multe personaje și cu multe tablouri, au găsit formule scenice laconice, foarte simple și totodată sugestive, bogate în idei și semnificații.

Stagiunea actuală mai cuprinde și alte spectacole valoroase, ca: *Surorile Boga* (Teatrul Național „I. I. Caragiale“), *Dacă vei fi întrebat, Piine și trandafiri* (Teatrul Municipal), care au fost montate cu sume mult mai mici decât cele prevăzute în devizul inițial.

Nu același lucru se poate spune despre spectacolul *Print și cerșetor* de la Teatrul Tineretului care, deși realizat cu mari economii față de devizul inițial, a costat destul de mult în comparație cu nivelul său artistic destul de scăzut. Decorul puțin inspirat al acestui spectacol nu justifică cea mai mare sumă cheltuită în această stagiune.

Procentul de economii realizate de teatre la montările spectacolelor în această stagiune se datorește unor mijloace și metode variate. În primul rând, subliniem faptul că devizele inițiale se stabilesc astăzi cu mult simț de răspundere, pe baza unor discuții serioase, cu toți factorii răspunzători de realizarea spectacolului, care prevăd toate posibilitățile de valorificare a rezervelor interne ale instituției. S-a reușit apoi să se realizeze o colaborare mult mai strinsă între pictorul-scenograf, regizor și serviciile tehnice care execută lucrările.

De mare folos în activitatea teatrelor s-a dovedit a fi ajutorul între teatre, constând fie în împrumuturi de cadre tehnice (timplari, pictori executanți, asistenți scenografi), fie în materiale (mobilier, decor, costume etc.).

O importantă sursă de economii o constituie folosirea la maximum a atelierelor proprii, renunțarea la executarea lucrărilor prin cooperative și ateliere externe. La Teatrul Municipal, de exemplu, bijuteriile executate astăzi de lucrătorii din teatru, și care erau efectuate altă dată de cooperative, asigură realizarea unor economii importante. La atelierelor de mecanică ale aceleiași teatru se execută în prezent lucrări de metaloplastie. O singură platoșă de exemplu — lucrare pură de metaloplastie, executată la atelierul mecanic al Teatrului Municipal — a adus o economie de aproape 4500 lei, adică exact cam cât ar fi costat aceeași execuție la Fondul Plastic. Teatrul Tineretului satisface prin atelierelor proprii orice instalații mecanice de care are nevoie. La acest teatru s-a reușit să se execute, cu forțe proprii, proiectoare care, importate, costau foarte mult. La Teatrul „C. Nottara“, toate lucrările de vopsitorie se efectuează în teatru, iar broderiile costumelor, a căror execuție costa foarte mult, se înlocuiesc prin pictură, efectul plastic fiind același.

Cele mai mari economii se realizează astăzi în teatre prin înlocuirea materialelor scumpe cu materiale ieftine, de același efect și randament scenic. Înlocuindu-se, de exemplu, într-o piesă la Teatrul Municipal, materialele de voal și nylon organizat cu mătase excelsior, s-a realizat — la patru rochii și o togă — o economie de 6.245 lei, fără rabat de calitate scenică. Pelerina regelui în *Hamlet*, prevăzută a fi din catifea „pane“, a fost înlocuită cu una din atlas „duchesse“, realizându-se o economie de 1.500 lei.

Economii importante se realizează, la montări, prin valorificarea vechilor costume, a vechilor decoruri, sau prin înlocuirea materialelor scumpe cu materiale mai ieftine, la decorurile noi. Pasarela mobilă, folosită în mai multe tablouri ale spectacolului *Aristocrații*, a fost realizată numai cu jumătate din suma prevăzută în deviz, prin înlocuirea fierului cu material lemnos. Siluetele de uși-pereți la decorul piesei *Nila*, în loc de placaj, au fost executate din pânză. Siluetele de pereți la spectacolul *Armele Terezei Carrar* (secția germană a Teatrului de Stat din Sibiu) au fost efectuate din rogojină, fiind foarte economicoase și de un mare efect. O inovație interesantă este aceea a înlocuirii materialului lemnos — la confecționarea pereților — cu pânză de sac, mijloc foarte economic și de mare efect scenic (spectacolul *Poarta* la Teatrul de Stat din Sibiu). Metode ingenioase se

folosesc și pentru lucrările mai mici: confecții de flori, pene, frunze, covoare, care înainte vreme — lucrute în afara teatrului — costau foarte mult. La Teatrul Național, un covor prevăzut la suma de 4.500 lei a fost executat cu 1.800 lei. La Teatrul Armatei, penele de struț care costau cam 10 lei bucata, au fost înlocuite cu rafie colorată, care costă numai 2 lei bucata. Ciucurii la spectacolul *Cyrano de Bergerac*, care se reprezintă acum la Teatrul Armatei, s-au redus prin executarea în teatru, de la 248 lei cât ar fi costat o bucată comandată la o cooperativă din Timișoara, la numai 14 lei. Însemnate sume economisite aduce teatrelor munca de folos obștească prin care se îndeplinesc o serie de lucrări.

Acestea sînt doar cîteva exemple de inițiativă creatoare, care au determinat reducerea cheltuielilor de montare.

Un aspect important al luptei pentru economie în teatre îl constituie reducerea cheltuielilor pe reprezentații, la spectacolele în reluare. Înlocuirea figuranților din afară cu actori, ca și a orchestrei și a corului la unele spectacole prin magnetofon, a dus la realizarea de însemnate economii. Înlocuirea orchestrei cu muzica înregistrată la magnetofon, în spectacolul *Regele Lear*, aduce Teatrului Național, cu fiecare reprezentație, o economie de 1.000 lei. De la 1.110 lei cât costa fiecare reprezentație cu spectacolul *Femeia îndărătnică*, prin înlocuirea figuranților din afară cu actori și a orchestrei cu magnetofonul, s-a ajuns la o cheltuială de numai 320 lei.

Folosirea maximă a indicelui de sală constituie unul din mijloacele cele mai importante pentru realizarea de venituri și, implicit, pentru realizarea de economii. Programarea judicioasă a spectacolelor în repertoriu, introducerea unor metode mai ingenioase de atragere a publicului au determinat ca, în luna ianuarie, la unele spectacole, ca *Surorile Boga*, *Dacă vei fi întrebat*, *În căutarea extraordinarului*, *Partea leului*, *Pygmalion*, *Moartea unui comis-voiajor*, *Brigada I-a de Cavalerie* etc., procentul de spectatori raportat la indicele sălii să fie realizat și chiar depășit. Nu același lucru se întîmplă la alte spectacole valoroase, ca *Vlaicu și feciorii lui*, *Cei din urmă*, spectacole la care indicele de spectatori este încă redus. Un efort deosebit trebuie să depună, în acest sens, Teatrul Muncitoresc C.F.R., spre a atrage la valoroasele sale spectacole: *Aristocrații*, *Domnul Puntila și sluga sa Matti*, un număr mai mare de spectatori. Insuficient a fost programată în repertoriul Teatrului „C. Nottara” piesa originală *Ferestre deschise*, care s-a bucurat de o apreciere favorabilă din partea publicului.

Pentru a veni în ajutorul teatrelor, Direcția Generală a Artelor din Ministerul Învățămîntului și Culturii a emis o serie de măsuri legate de necesitatea unei temeinice organizări a procesului de producție. Nerespectarea acestor ordine și, îndeosebi, a ordinului care prevede completarea pînă la o dată fixă a golurilor de repertoriu, a făcut ca unele teatre să lucreze încă la întîmplare, fapt care atrage după sine o muncă în asalt, imposibilitatea de a prevedea condițiile cele mai avantajoase pentru realizarea premierelor viitoare.

Problema economiilor în teatre ridică, după cum se vede, aspecte multilaterale și complexe, din care am amintit doar cîteva.

Aplicarea mecanică a măsurilor administrativ-economice în artă, în teatre, se poate dovedi păgubitoare atunci cînd nu se ține seamă de toți factorii care condiționează viața instituției respective.

Economii fără respectarea unui repertoriu înaintat, bogat în idei, fără spectacole de înaltă ținută artistică și ideologică, nu sînt de natură să răspundă cerințelor actuale, și a vedea în efortul colectiv pentru o bună gospodărire un scop în sine înseamnă însăși negarea acestui principiu.

Cert este însă că, în cele mai multe cazuri, economiile obținute în acest început de an de către teatrele noastre nu s-au efectuat în dauna criteriului artistic. Rămîne ca aceste posibilități noi, fără precedent, descoperite de artiștii noștri talentați, să fie valorificate pe scară și mai largă, pe baza inițierii unor mai rodnice schimburi de experiență între teatre.